



Funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

LIETUVIŲ KALBOS NAMAI



Erasmus+ Strateginių partnerysčių projektas **diLILAC**

Lietuvių kalbos ir kultūros mokymų skaitmenizavimas

Projekto Nr. 2020-1-LT01-KA226-HE-094768

Įgyvendinimo laikotarpis 2021-03-01 — 2023-02-28

Kokia idėja gimė, kodėl ir kaip?

Lietuvybės puoselėjimas, lietuvių kalbos ir kultūros ugdymas yra viena prioritetinių sričių ne tik Lietuvos, bet ir Baltijos regiono kontekste. Susidomėjimą lietuvių kalba ir kultūra stiprina besiplečiantys tarptautiniai verslo ryšiai, auganti diaspora, mišrios šeimos, naujos mokslinių tyrimų tematikos. Pasaulyje veikia daugiau nei 44 Baltistikos centrų ir daugiau nei 240 lituanistinių mokyklų, kuriose kasmet mokosi apie 15 tūkst. moksleivių ir studentų, mokslininkų, ieškančių lietuviškų šaknų. Skaitmeninės technologijos atveria dar daugiau galimybių: suteikia priegą norintiems mokytis visame pasaulyje, įgalina mažiau galimybių turinčius besimokančiuosius, siūlo įtraukų ir šiuolaikišką turinį.

Projektas **diLILAC** inicijuotas siekiant sustiprinti lietuvių kalbos ir kultūros mokytojų ir dėstytojų aukštosiose mokyklose gebėjimus teikti aukštos kokybės, interaktyvų ir įtraukų skaitmenizuotą ugdymą. Tikslui pasiekti numatomi uždaviniai apima skaitmeninių pedagoginių kompetencijų ugdymą lietuvių kalbos ir kultūros srityje, aukštos kokybės skaitmeninio turinio ir mokymo medžiagos parengimą, skaitmeninio modelio mokymų organizavimui sukūrimą. Projekto partneriai iš Lietuvos, Estijos, Suomijos, Švedijos, Lenkijos ir Vokietijos keičiasi gerąja patirtimi bei kuria šiuos inovatyvius mokymo(si) įrankius bei priemones:

- lietuvių kalbos ir kultūros įtraukaus ir skaitmenizuoto ugdymo metodika;
- nuotolinių mokymų didelėms daugiakultūrinėms grupėms organizavimo gairės;
- lietuvių kalbos nuotolinio mokymo(si) modulis;
- lietuvių kultūros nuotolinio mokymo(si) modulis;

- besimokančiųjų įtraukimo ir nuotolinių kursų organizavimo platforma;
- pasirengimo virtualiai mentorystei gairės.

Projekto rezultatai skatins įtraukų bendradarbiavimą, pvz., daugiau mažesnes galimybes turinčių besimokančiųjų, neformalų bei savarankišką lietuvių kalbos ir kultūros ugdymą, lengvą mokymo turinio pritaikymą besimokančiųjų poreikiams. Projektas taps pavyzdžiu, kaip suvaldyti mobilumo iššūkius pandemijos metu, užtikrinti efektyvų ir tęstinį studentų, mokytojų, dėstytojų bei tyrėjų mokymą(si). Projekto dėka išaugs skaitmeninės lietuvių kalbos ir kultūros mokymo(si) galimybės, aukštosios mokyklos sustiprins gebėjimus ugdyti sąmoningas, kultūriškai atviras kartas.

Projekto idėjai įgyvendinti susivienijo septyni universitetai ir jų dėstytojai:

1. Vytauto Didžiojo universitetas, Lietuva (koordinadorius)
2. Talino universitetas, Estija
3. Helsinkio universitetas, Suomija
4. Stokholmo universitetas, Švedija
5. Vroclavo universitetas, Lenkija
6. Jogailos universitetas, Lenkija
7. e-Training Solutions, Vokietija

Metodologija

Projekto rengėjai ir besimokantieji lietuvių kalbos įžvelgė skaitmenizuotos ir kokybiškos lietuvių kalbos mokymo medžiagos stygių. Atsižvelgus į šį besimokančiųjų ir mokytojų poreikį, nuspręsta sukurti lietuvių kalbos ir kultūros platformą. Projekto pradžioje apibrėžta auditorija – nuolat besimokančios aukštojo mokslo srities bendruomenės. Siekiama sukurti lietuvių kalbos ir kultūros mokymo(si) platformą, duomenų bazę dėstytojams, universitetų bendruomenėms, Baltistikos centrums, lituanistinėms mokykloms, vertėjams ir studentams, kurie studijuoja lietuvių kalbą Lietuvoje ir užsienyje. Platformą galima sėkmingai ir plačiai pritaikyti visose bendruomenėse.

Kuriama lietuvių kalbos platforma – **Lietuvių kalbos namai ir lietuvių kultūros pažinimo platforma**. **Lietuvių kalbos namų** idėja buvo sukurta remiantis Estijos ir kitų partnerių gerąja patirtimi. Estijoje sėkmingai įgyvendinamas *Estų kalbos namų* modelio projektas, kuris buvo pakeistas ir pritaikytas lietuvių kalbos platformai. Projekto tikslas – sukurti duomenų bazę (tekstus, vaizdo ir garso įrašus), taip pat lietuvių kalbos pamokas, supažindinti su lietuvių kultūra. Lietuvių kalbos užduotys taikytos A1 kalbos mokėtojo lygiui. Sumanyta platforma pravers studentams, dėstytojams universitetuose, ugdytojams ir jų ugdytiniais kitose institucijose. Nutarta sukurti registrus: mokytojų ir dėstytojų, mokymosi platformų. Taip pat platformoje talpinama informacija

apie kitas lietuvių kalbos mokymosi galimybes: įvairius renginius, kalbos ir kultūros kursus, konsultacijų paslaugas. Lietuvių kalbos mokymosi platforma bus inovatyvi, įtrauki, gausi tolimesnių skaitinių, sunkesnių kalbos ir kultūrinių situacijų paaiškinimų, vaizdo ir garso įrašų. Lietuvių kalbos platforma apims ne tik kruopščiai sukurtas paskaitas, kelių kalbų žodyną, įvairias gramatikos, žodyno, komunikacines intencijas skatinančias situacijas, užduotis, bet taip pat besimokantieji galės sekti savo mokymosi procesą, nuolat sugrįžti prie atliktų užduočių, pasitikslinti, tobulinti ir gilinti žinias.

Platformos turinys rengiamas laikantis A1 kalbos mokėjimo lygiui taikomų reikalavimų.

„Bendruosiuose Europos kalbų mokymosi, mokymo ir vertinimo metmenyse“ (Vilnius, 2008) A1 lygis pateikiamas taip: *Lūžis* yra žemiausias – A1 – kalbos mokėjimo lygis. *Lūžio* lygio mokinių kalbos mokėjimo pagrindas – įsidėmėti posakiai, žodžiai, sakiniai. Šio lygio mokiniams įsiminti būtini posakiai, sakiniai yra nedalomi kalbos vienetai, tinkami susikalbėti kasdienėse situacijose. Dėl ribotų kalbinių gebėjimų ribotas yra ir situacijų, kuriose mokiniai geba sėkmingai bendrauti, skaičius. *Lūžio* (A1) lygio mokiniai geba ne tik tenkinti savo kasdienės reikmes, bet ir vartodami išmokus posakius ir žodžius, naudodamiesi kitomis strategijomis elgtis ir mažiau nuspėjamosiose situacijose. Šio lygio mokiniams dažnai reikia pašnekovo pagalbos. Pašnekovas turi pakartoti, kalbėti neįprastai lėtai, pasitelkti gestus, bendraudamas būti labai atidus ir kantrus.

Platformos turinys suskirstytas į 20 dalių. Mokomoji medžiaga tiesiogiai susijusi su svarbiausiomis gyvenimo sritimis ir parengta taip, kad mokiniai gebėtų bendrauti įprasčiausiose kasdienėse situacijose apie žinomus dalykus, minimaliomis kalbos priemonėmis galėtų suteikti informaciją apie save, artimiausią aplinką ir išsakyti būtiniausius poreikius.

Platformos mokymo turinyje numatytos *Lūžio* (A1 lygio) temos: *Asmens tapatybė; Pastatai namai; Kasdienis gyvenimas; Laisvalaikis; Kelionės; Santykiai su žmonėmis; Mokymasis, studijos ir kalba; Prekyba; Valgis ir gėrimai; Paslaugos; Kelias; Darbas.*

Mokomoji medžiaga dėstoma atsižvelgiant į mokinių būtiniausius poreikius ir siekiant padėti orientuotis lietuviškoje aplinkoje. Stengiamasi atspindėti realaus gyvenimo situacijas ir suteikti naudingų sociokultūrinių žinių. Mokoma komunikacinių intencijų ir jų raiškos.

Mokomoji medžiaga pateikiama labai nuosekliai mažomis porcijomis. Didžiausias dėmesys skiriamas svarbiausių frazių ir žodžių mokymuisi atsižvelgiant į dabartinį kontekstą, atnaujinant aktyvų lietuvių kalbos žodyną ir pritaikant šiandien, dėl to yra daug įvairių leksikos užduočių. Mokant pradedančiuosius *mažiau yra daugiau!* Pateikiama medžiagos tik tiek, kiek reikia

konkrečiam kalbiniam poreikiui patenkinti. Svarbu pakartoti medžiagą, žodžius ir frazes mokyti(s) skirtingais būdais ir įsitikinti, kad mokomoji medžiaga išmokta.

Platformos pamokos kuriamos taip, kad lietuvių kalbos galima būtų mokyti(is) dvejopai – tiek kuriant tvirtus gramatikos pagrindus, mokant(is) žodžių, atliekant įvairias užduotis, tiek atsižvelgiant ir į kitaip galinčių ar norinčių mokytis mokinių poreikius – mokyti(s) nesigilinant į gramatikos formas. Tiems, kurie nori žinoti daugiau apie gramatiką, kuriami trumpi gramatiką aiškinantys filmukai. Tikimasi, kad jie patrauks ir norinčių mokytis *be gramatikos* dėmesį.

Platformos žodynas atrinktas, užduotys patrauklios, lengvai atliekamos ir tikrinamos, gyvenimiškos ir skatinančios bendravimą. Gramatika pateikiama labai aiškiai ir tik taip ir tiek, kiek reikia konkrečiam tikslui. Aiškiai orientuojamasi į praktinius mokinių poreikius. Iliustracijos nuotaikingos, kuriančios motyvaciją mokytis.

Taip pat paminėtina, kad šios platformos turinys mokytų ir mokytojus, ir pašnekovus bendrauti su A1 lygio siekiančio mokiniais, t. y. būti atidiems ir kantriems, norintiems suprasti ir padėti, kalbėti lėtai ir aiškiai vartojant minimalias kalbines priemones ir nesiūlyti pereiti į kitą kalbą.

Pamokos organizuojamos *Moodle* platformoje – *Lietuvių kalbos namuose*. Kiekviena pamoka kuriama moduline forma. Pamokos pradžioje išdėstomi mokymosi tikslai, siekiant suteikti mokiniams teminę apžvalgą. Pamoka gali būti imama kaip visuma, pereinant nuo vienos užduoties prie kitos, arba ji gali būti naudojama kaip papildoma mokymo priemonė, pasirenkant atskiras užduotis. Naršymo juosta palengvina atskirų užduočių pasirinkimą. Tokiu būdu pamokos medžiaga galima naudotis lanksčiai ir pagal poreikius: atskiras užduotis naudoti klasėje, kai kurias užduotis atlikti mažomis grupelėmis ar poromis, užduoti namų darbams ir kt. Pateikiami ir trumpi gramatikos paaiškinimai. Dauguma užduočių yra daugiarūšės, kai kurie pratimai ir užduotys su vaizdo ir garso įrašais. Kiekvienoje pamokoje yra daug skirtingo tipo užduočių, pateikiamų sunkėjančia tvarka. Užduočių tipai parinkti atsižvelgiant į konkretų komunikacinį tikslą. Kad būtų lengviau išmokstama medžiaga siūloma skirtingų tipų užduočių: rasti žodžius, pasirinkti ar įrašyti žodžius ar tinkamas formas, susieti žodžius su paveikslėliais, susieti žodžių poras, sakinių dalis, frazes ir kt. Tokiu būdu mokiniai patiria įdomų vis sudėtingesnio lygio užduočių derinį. Kiekvienoje pamokoje yra žodynėlis, kuriame žodžiai pateikiami su tarimo garso įrašais ir vertimu į anglų, vokiečių, švedų kalbas (numatoma ir daugiau kalbų). Pamoka baigiama numatomų mokymosi rezultatų apžvalga

2022 m. gegužės 19–22 dienomis Lenkijoje, Vroclave vykusiamame projekto partnerių susitikime buvo aptarta projekto eiga, numatyta tikslinei grupei pristatyta ir išbandyta *Lietuvių kalbos namų Moodle* platforma. Platforma buvo pristatyta ir VI Tarptautinio lituanistinio Kongreso

dalyviams. Kongresas – vienintelis tokio pobūdžio europietiškas lituanistų susitikimas už Lietuvos ribų, sukviečiantis per 100 dalyvių.

Kongrese dalyvavo studentai, doktorantai, dėstytojai, rašytojai, korespondentai, menininkai, visuomeniniai veikėjai ir t. t., kurie mokliškai ar profesionaliai domisi Lietuva – lietuvių kalba, kultūra, visuomene ar tarptautiniais santykiais. Kuriant *diLILAC* projekto renginių programą buvo nuspręsta įtraukti projekto prezentaciją (*sklaidos renginys su daugiau nei 50 tikslinės grupės narių*) į Kongreso programą, nes tai buvo puiki proga projekto rezultatus pristatyti plačiai auditorijai, projekto tikslinei grupei, kuri Kongreso proga suvažiavo iš įvairių šalių ir institucijų. Šiame Kongrese dalyvavo 10 valstybių (Lietuva, Lenkija, Čekija, Estija, Suomija, Austrija, Švedija, Vokietija, Ukraina, Baltarusija) atstovai, reprezentuojantys 25 universitetus ir organizacijas. Per Kongresą *diLILAC* projektui buvo skirta atskira sekcija, kurioje dalyvavo Vilma Leonavičienė (Vytauto Didžiojo universitetas Švietimo akademija), Agnė Strolytė (Talino universitetas), Aurelija Kaškelevičienė (Helsinkio universitetas), Frederik Heinrich Bissinger (Stokholmo universitetas), Tatjana Vologdina, Marta Statkiewicz (Vroclavo universitetas), Paweł Plichta, Kamil Pecela (Jogailos universitetas), Boris Stoyanov (e-Training Solutions, Vokietija). Buvo pristatyti jau įvykdyti darbai, aptarti aktualūs poreikiai ir veiklos bei apibrėžti tikslai ir uždaviniai. Daug dėmesio buvo skirta projekto sklaidai tiek Vroclavo universiteto erdvėje, tiek ir visai Kongreso bendruomenei.

Baigiamosios diskusijos metu buvo apibendrinta projekto veikla. Visų projekto partnerių atstovai pristatė savo veiklas ir atsakomybes nusakydami būsimųjų veiklų gaires ir kviesdami į atvirą diskusiją. Suprasta ir išgryninta projekto rezultatų reikiamybė ir augantis poreikis; sudaryta būsimųjų darbų, veiklų ir sklaidos gairės.

